

Nyt fra  
**Island**

Læs bl.a. om Marcel Proust og islandske forfattere ...

Nr. 4 · 2022 · 59. årgang



Vandfaldet Hvitserkur.  
Fotograf: Steen Lindholm.

Udgivet af Dansk-Islandsk Samfund  
[www.dansk-islandsk.dk](http://www.dansk-islandsk.dk)

# Islandske spor efter Marcel Proust

Af Erik Skyum-Nielsen

I sin erindringsroman *Syomestrekroniken* fra 1978 beretter Halldór Laxness om det år, 1922-23, som han tilbragte i et fransk benediktinerkloster beliggende i Luxembourg nær grænsen til selve Frankrig. Dér lod han sig døbe katolsk og tog mellemlavnet Kiljan efter en række irske helgener. Og dér lærte han sig til husbehov det vanskelige sprog latin, men blev først og fremmest meget bedre til at læse og tale fransk. „Fransk“, skriver han,

er ret møjsommeligt de første ti lektioner, men så begynder det at åbne sig. Dette sprogs formfasthed tillige med dets smidighed og charmerende fonetik, dets tiltalende verbalbøjninger og næsten legemlige fleksibilitet, den strenge, medfødte logik ikke at forglemme – dette og meget andet gør, at det er en fryd i sig selv at lære og siden læse dette sprog; dets gratie fortryller en mere og mere, jo længere og intensere man lytter til det; den glemmer aldrig fransk, som engang har lært det. (Erik Sønderholms oversættelse, s. 60).

I klosterets bibliotek stødte den unge gæst fra nord på mange fagbøger og tidsskrifter, der oplyste ham om interessante begivenheder og nyskabelser i europæisk kultur – deriblandt diverse ikke-katolske værker, ganske vist aldrig direkte antikatolske. Via den

slags skrifter og faktisk også via kultursiderne i de franske hovedaviser, som lå fremme på stedet, hørte han om surrealismen, som var ved at springe ud i Frankrig netop på denne tid, hvor kliken, som han skriver, „under ledelse af maleren André Breton, der ganske vist var en dårlig maler og en endnu værre forfatter“ (s. 61), udsendte et senere berømt, men egentlig ret intetsigende manifest. Og så fortsætter Laxness:

I dette bibliotek i klosteret i Saint Maurice stødte jeg også i tidsskrifter på omtale og polemikker om Proust, som dengang var døden nær, samtidig med at han var ved at stå op som en sol i den moderne franske litteraturhistorie. Man lagde ikke rigtig mærke til ham, før han var borte. Måske ikke helt ved siden af at sige, at han to, tre årtier inden sin død havde flydt rundt i det ocean, som hedder fransk litteratur, og ikke fundet genklang undtagen hos folk med en høj dannelse kombineret med en nok så fremsynet sans for litteratur. (sst.).

Vi vender solidt tilbage til Proust om lidt. Men først skal vi også høre, hvordan munkene reagerede på surrealismen.

Nysgerrig, som den tyveårige islænding var, gav han sig nemlig til fra den ➤

lokale boghandler at bestille bøger om og med det nyeste nye, bøger, der imidlertid ifølge klosterreglementet skulle godkendes. Alt, hvad han indforskrev, måtte underkastes streng kontrol af biblioteket, for ifølge reglementet måtte ingen bog bare slippe u-censureret inden for clausuren. „Men alle gode lovgivere, ligesom gode love og ganske særligt gode ledere, ser taktfuldt igennem fingre med de skrøbelige; deres nådegaver består i, at de ikke ustandseligt holder sig til lovens bogstav“ (s. 63). Men hvor længe var Halldór Laxness i sin læsnings Paradis? Før eller siden måtte censuren skride ind. „Det kom dertil“, skriver han,

at der blev stukket så mange mærkelige bøger ind ad lugen til Broder Dørvagt og adresseret til den uforklarlige gæst fra Nordpolen, at bibliotekaren (...) père Blanc hørte op med at være indifferent. Det var ret en akademisk mand, fåmælt, en uberegnelig intelligenskvotient, en smule plirøjet; og dog gnistrede disse øjne ofte af munterhed, akkurat når man mindst ventede det. En dag kom jeg ind i biblioteket. (...) Der sidder bibliotekaren og har foran sig en lille bunke bøger, som var blevet sendt på mit navn om morgenen; der var bl.a. bøger både af Marcel Proust og surrealisterne.

Père Blanc nikkede til mig, da jeg kom ind, men fortsatte med at blade og snuse lidt her og dér, som en hest der får sig en mundfuld høg af høstakken.

Til sidst så han op fra bøgerne, kiggede plirøjet på mig og spurgte: „Forstår De det, monsieur?“

„Noget,“ svarede jeg forsigtigt.

„Jeg fatter ikke et kuk,“ sagde père Blanc. „Rien.“

Jeg sagde ham, at det stod mig klart, at den slags bøger var på index librorum prohibitorum [dvs. den katolske kirkes liste over forbudte bøger, ESN]; jeg havde bestilt dem af nysgerrighed, og hvis han sagde det, ville jeg holde op med at bestille bøger.

„Naturligvis er dette her på index,“ sagde han lavmælt – „eo ipso.“ [dvs. ifølge sagens natur, ESN].

Dog blev han ved med at blade. Da han havde bladret endnu en tid lang, gnistrede disse udefinerlige, grå øjne, og han trak læberne sammen i et smil; lavede omtrent trutmund.

„Disse bøger har den fordel fremfor de fleste bøger, som er på index,“ sagde han, „og det er en stor gevinst ved sådanne bøger: De er totalt uforståelige. Det ville være rart, om alle forbudte bøger var det. De må gerne bringe lige så meget af det her, som De vil; men det er dog bedst, at De tager det med, når De rejser.“ (s. 65f).

Laxness har utvivlsomt i det mindste taget Proust med sig og formentlig vist dennes bøger frem for sine venner i kredsen omkring Erlendur

Guðmundsson i „Unuhús“, dette navnkundige samlingssted i Garðastræti 4 i Reykjavíks gamle centrum, som gennem årrække fungerede som en blanding af gæstgiveri, café, salon, drukbule og bordel. I hvert fald ved vi, at der blev diskuteret Proust over kaffen. Og Laxness har været forberedt. Thi netop fordi man i klostret lukkede det ene øje for, hvad han lod bringe, kunne han i Saint Maurice glæde sig over begyndelsessætningen i den første bog, han fik i hænde af Proust, *Du côté de chez Swann* (1913, på dansk *Vejen til Swann* (1932) eller i den nyeste danske oversættelse *Swanns verden*). Det hele begynder med, at fortælleren lægger sig til at sove: „Longtemps, je me suis couché de bonne heure“ – og da er alt begyndt ligesom i „Tusind og én nat“.

Laxness fortæller, at han aldrig nogen sinde er blevet grebet så dybt af nogen kunstart som af den benediktinske liturgi udført i overensstemmelse med munkenes skole. Det var dem, der havde gravet den klassiske gregorianske kirkesang op af jorden og redet den fra undergang omkring år 1900. Den blev praktiseret seks timer om dagen, af brødre, der i skolastiktimer docerede, at intet andet havde betydning „end menneskets søgen efter den inderste og dybeste mening i hvert eneste ord i de kanoniske tekster.“ Men, tilføjer så Laxness, „det er denne verdens totale opløftelse i Ordet, der udgør Marcel Prousts samlede hovedværk.“ (s. 63f) Læser vi videre i *Syvmestrekroniken*, hører vi imidlertid, hvor dybt Þórbergur Þórðarson (1888-

1974) foragtede Proust, skønt han formentlig aldrig havde læst en linje af ham. Þórbergur kunne aldrig blive træt af at gennemhegle de parvener og spytslikkere, som lod udsprede, at de læste Proust.

Ved en bestemt lejlighed blev Þórbergur dog heftigt modsagt af litteraten Þórður Sigtryggsson, som var ekspert i gammel fransk hofdigting, men også havde fuldstændig styr på franske nutidsforfattere. Ganske specielt dyrkede han Proust, hvis værker han opbevarede låst ned i en kuffert, hvor hvert bind af *À la recherche du temps perdu* lå viklet ind i silkepapir. En aften i Unuhús havde så Proust-haderen Þórbergur ladet munden løbe om Proust og anvendt kunstfærdige skældsord om det ynkelige skryderi hos de islændinge, som gav sig ud for at læse bøger af franskmændene. Da sagde Proust-beundrerer Þórður: Vær du ganske rolig, Þórbergur, den dag vil aldrig komme, hvor islændinge giver sig til at læse Proust. Islændinge vil ikke engang læse Proust, selv om de fik ham på dansk. Således refereret af Laxness i *Syvmestrekroniken* (s. 64f).

Heldigvis findes *Du côté de chez Swann* på islandsk under titlen *Í leit að glötuðum tíma*. Leiðin til Swann, oversat af Pétur Gunnarsson. Og Pétur har bidraget til Proust-litteraturen med et fint portræt i essaysamlingen *Aldarför* (1999), hvori også til allersidst indgår en lille refleksion over det paradoks, at Þórbergur Þórðarson, nok den mest Proustagtige af alle islandske forfattere, endnu mere proustsk end ➤

Halldór Laxness og Thor Vilhjálmsson og Hallgrímur Helgason tilsammen, absolut ikke kunne udholde Proust. Þórbergur og hans franske yndlingsafsky er nu ellers fælles om fascinationen af den følelse, der kaldes frem i sindet ved lyden af bestemte navne og ord, og barndomsegnen Suðursveit langs randen af Vatnajökull har i Þórbergurs erindringsværk samme magi som Balbec. Området er måske også det mest franske på Island, for det var dér, fiskeskuderne gled forbi ude i horisonten, og det var der, festerne blev holdt, når et fransk skib var strandet og strandkanten blev forvandlet til et overflødigehorn, der flød i cognac. Både Proust og Þórbergur beskriver et Paradis, som de har mistet. Faktisk påstår jo Proust, at der ikke findes andre paradiser end det, man har mistet. Og helt i den samme ånd rejser hans dybt åndsbeslægtede islandske uven i erindringsbogen Steinarnir tala (1956) hjem til barndommens tabte land og beskriver det med en følsom nøjagtighed, der ikke lader Proust noget efter.

Jeg nævnte lige før Hallgrímur Helgason (født 1959) og tillod mig da for egen regning at kalde ham mindre Proust-agtig end Þórbergur Þórðarson. Men helt sikker er jeg nu ikke. Hallgrímurs allersæneste romaner Tres kilo solskin, som findes på dansk (2021, glimrende oversat af Kim Lembek), og Sextíu kílo af kjaftshöggum fra i fjor, som må være på vej snart under en titel som „Tres kilo kajeraslere“ eller „Tres kilo uppercuts“, excellerer i ekskurser og digressioner som jeg har vanskeligt ved ikke at se som hilsener

til den store franskmand, og i Islands forfatter (2001, da. 2006), historien om Islands største digter, som vågner op i en afsides dal og genoplever hele sit liv, finder vi en passage, som kun kan læses som en parodi på en overmåde velkendt scene i På sporet af den tabte tid. Det er, da bogens jeg-fortæller en aften får stanken af kreaturer i næsen.

Lyset er ved at forsvinde.

Og nu kommer lugten. Duften. Den vidunderlige stank af lort fra kreaturer. Den minder mig om Paris. Ja. Den minder om Paris. Ved stalden bag hospitalet i Rue de Dieu, hvor politiets travtrætte heste stod om aftenen; der genfandt jeg min ungdoms duft. I en guddommelig gade i en europæisk storby foldede den sig ud, romanen, som jeg på det tidspunkt gik med ... ja, hvad var det nu, den hed? Barndommens mødding åbnede sig. Lugten af lort var international! Åh, du islandske mindre-værdsfølelse. Jeg var nødt til at tage til Paris for at genfinde den islandske gård i mig selv. Og sad derefter på et trestjernet hotel i Barcelona og skrev i seks uger med hovedet fuldt af staldlugt. Jo længere væk man rejser, desto nærmere kommer man sig selv. Vi måtte over bækken for at kunne digte om det visne græs derhjemme. (Islands forfatter, oversat af Kim Lembek, s. 17).

Hos den store franskmand vækkes den personlige erindring af en særlig kage dypet i en ganske særlig slags te. Hallgrímur Helgason, som i den citerede passage hentyder til Halldór

Laxness' arbejde i Taormina med romanen Den store væver fra Kashmir (1927, da. 1975) foretrækker en mere jordbundnen huskemetode.

*Holdt som foredrag ved arrangementet „På sporet i Norden“ på Nordatlantens Brygge i København 17. november 2022 i anledning af 100-året for den franske mesterforfatters død 18. november 1922.*

---

# En skjult ædelsten

## Rejsebrev fra Ísland 2022

Forfatteren Reynir Ingibjartsson har skrevet 6 bøger med forslag til vandreture i Ísland i området fra Borgarfjörður og Dalir via Hvalfjörður og Reykjavík til Reykjanes. Bøgerne er på islandsk og udgivet på forlaget Salka, men én af dem er oversat til engelsk med titlen „*Beautiful Walks. Walking trails of the greater Reykjavík area.*“ Turene er meget passende dagsture, fra en halv snes kilometer ned til 2-3 km. Vi har gået mange af dem og er meget glade for bøgerne.

Sidste år lod vi os inspirere af en beskrivelse af en „skjult ædelsten“, fossen Hvítserkur i Borgarfjörður området. Navnet Hvítserkur (Den hvide særk) er velkendt af islandsfarere, først og fremmest fra den berømte klippe i havet ud for den østlige side af Vatnsnes halvøen, og dernæst fra det smukke fjeld i nærheden af Borgarfjörður eystra, men nu altså også det vandfald, som i Reynirs bog betegnes som et af de smukkeste vandfald i Vestlandet (ikke at forveksle med Vestfjødene).

Det lød så tillokkende, at dette måtte vi se, og vi kørte derfor i en lånt bil fra Reykjavík gennem Skorradalur i østlig retning ad vej 508 langs den nordlige

bred af Skorradalsvatn. Ved den lille kirke i Fitjar bliver vejen til en F-vej, og så begynder morskaben, medmindre man har en firehjulstrækker, og det havde vi ikke. Ved den sidste gård i dalen, Efstabæ, parkerede vi derfor bilen og begav os af sted til fods i retning af Hvítserkur. Efter en rum tids vandring i den smukke natur langs elven Fitjaá mente vi at kunne se vandfaldet langt, langt borte. For langt, blev min hustru og jeg enige om, så vi vendte om.

Men Hvítserkur spøjte stadig i mine tanker, så i år besluttede vi os for endnu et forsøg. Denne gang sammen med et par islandske familiemedlem- ➤

mer og en passende stor firehjuls-trækker. Vi var på tur til Reykholt og Húsafell og fortsatte mod syd af den berømte Kaldidalur-vej med storslået udsigt til Langjökull inklusive Geitlandsjökull og Þórisjökull. Da vi nåede ned til vejkrydset ved Uxahryggur, drejede vi mod vest ad vej 52. Efter en halv snes kilometers kørsel nåede vi noget, der kunne ligne en sidevej, dog uden nogen form for skilting. Som gammel vognkommandør i Civilforsvaret afgjorde jeg, at det måtte være den yderste ende af F508, hvilket jeg lidt senere ikke uden stolthed fik bekræftet af jeep'ens GPS. Moderne tider i højfjeldet!

Herefter var det blot at følge den temmelig knortede vej nord om Eiríksvatn, indtil Hvítserkur åbenbarede sig nogle hundrede meter nedenfor os. Vi standsede bilen og vandrede ned gennem terrænet. Helt

alene i naturen var vi ikke – vi havde følgeskab af nogle få tusinde små fluer, som nysgerrigt undersøgte vore næsebor og øregange, og naturligvis lå alle vore fluenet i Reykjavík. Men hvad gør det, når man er på vej til en stor oplevelse? For det er, hvad Hvítserkur er.

At jeg ikke er ene om min begejstring, fremgår af hjemmesiden icelandtravelguide.is, hvor det i fri oversættelse bl.a. hedder:

På vejen ned til Hvítserkur må man vade gennem græs og hoppe over mindre vandløb, men det er ikke særlig besværligt, og man kan ikke undgå at blive forelsket i dette smukke og rolige kaskadevandfald.

Hvítserkur er virkelig et af Íslands smukkeste vandfald, som mere leder tanken hen på et majestætisk brudeslør end et skørt... Man kan endog stå lige på toppen af vandfaldet. Jo, det er sandt, og dette gør oplevelsen endnu mere spændende... På vejen ned til Hvítserkur må man vade gennem græs og hoppe over mindre vandløb, men det er ikke særlig besværligt, og man kan ikke undgå at blive forelsket i dette smukke og rolige kaskadevandfald.

Elven Fitjaá er rolig, og det er sikkert at stå lige nedenfor vandfaldet eller oppe ved siden af toppen.

Selvglæde er ikke nogen sympatisk egenskab, men lad mig alligevel til sidst bemærke, at det for mig var en speciel fornøjelse, at et af vores deltagende familiemedlemmer, som er medlem af det nationale vandrelaug Ferðafélag Íslands

bestyrelse og hvert år vandrer Ísland tyndt, aldrig tidligere havde hørt om Hvítserkur. Han var også passende begejstret.

Men – en 4x4 bil er altså nødvendig!

*Steen Lindholm*



# Til højmesse i Island

Vores islandske sommerhus ligger ikke langt fra Skálholt kirke og gennem alle årene, hvor min mand og jeg er kommet i Island, 22 drejer det sig om, har vi besøgt kirken og deltaget i højmessen. Fra april i år har en ny præst overtaget embedet, efter at den gamle døde.

*Af Marianne Gade*

Inden vi rejste til Island i begyndelsen af august, havde vi læst om den igangværende afkristning af Norden, som især skulle gælde for Island; og sandt er det, at der normalt ikke er mange til søndagsgudstjenesten i Skálholt. Alligevel har oplevelsen hver gang været stor. Lige fra det øjeblik kirken dukker op i det grønne landskab, og kirketjeneren står i døren og siger „Velkominn.“

Sidste gang var kirketjeneren der ikke. Måske var det derfor, der ingen salmebøger var. Organistens plads var også tom, i stedet var der en guitar og en harmonika. Den nye præst, en ung mand i tyverne med lange flagrende lokker, iført hvid kjortel med et reb om livet, som holdt hans omfangsrige mave på plads, var på vej op ad kirkegulvet. Da den første salme skulle synges, greb han ud efter guitaren og fandt ud af, at den trængte til at stemmes; hvilket han måtte opgive, da han kun bragte den yderligere ud af stemning.

Efter prædikenen stillede han sig foran altret, fyldte brystkassen med luft og slap luften ud igen, mens han place-rede hænderne først på maven, så på mellemgulvet og til sidst på brystet –

en øvelse, der tog adskillige minutter. Derpå anbragte han sig i en stol ved siden af alteret og åndede ud. I meget lang tid. Rejste sig igen og var allerede på vej ned ad kirkegulvet, da det gik op for ham, at han havde glemt den sidste salme. Højmessen havde da været en lille halv time.

Efter gudstjenesten stødte vi på ham uden for, og jeg benyttede lejligheden til at spørge, om man bare sådan uden videre kunne afkorte højmessen med en halv time. Det var op til ham, svarede han. Men hvorfor havde der ikke været nogen altergang? Det var også op til ham. Var det yoga, han havde praktiseret foran alteret? Nej, det var „centrering af åndedrættet,“ svarede han. En amerikansk tradition, der var overtaget fra en munk og mystiker fra det 1500 århundrede. Det havde han tænkt sig at fortsætte med. Men hvad med liturgien, musikken og alt det, som normalt hører med til en højmesse? Organisten havde sommerferie, oplyste han og gik sin vej.

Tomheden var knugende, da vi kørte tilbage til sommerhuset, men vi var i det mindste blevet mindet om, hvad vi havde at miste.



# William Morris på rejse i Island

Island har altid været en del af de europæiske kulturstrømninger, også længe før man som i dag så let som ingenting kan flyve dertil t/r, eller få alverdens informationer på skærmen i hændelsens øjeblik stort set. Vi kan jo fristes til at være tids-, teknologi- og etnocentristisk, dvs. at vi tankeløst tænker, at vi står på toppen af det hele – i gamle dage var de generelt lidt dummere, mindre berejste og sådan.

*Af. K. Torben Rasmussen*

De fleste læsere af dette blad véd, at sagaerne (måske), kristendommens indførelse, reformationen, oplysnings-tiden og nationalromantikken, der alt sammen kom til at spille en vigtig rolle i den islandske historie, stammer andre steder fra. Disse tanker og denne inspiration flød ind i Island fra det europæiske fastland på forskellige måder – nogle strømninger i udtyn-det form, eller de blev mødt med en islandsk pragmatisme, som fx landets sidste katolske biskop Jón Arason og hans to sønner (!) vidner om.

Nogle gange går påvirkningen den anden vej, som man kan læse i denne lille tekst.

Et andet sted i dette nummer af NFI kan man læse om Marcel Proust og hans betydning for islandske forfattere, og da Erik Skyum-Nielsen sendte den, kom jeg til at tænke på en udstilling på museet Kjarvalsstaðir i 2019. Her mødtes værker af den islandske kunstner Sölvi Helgason (1820-

1895) med værker af William Morris (1834-1896). Sölvi kendes også under navnet Sólón Íslandur og var en omflakkende poet og kunster på kanten af samfundet og jævnlige fængslet pga. lediggang og forfalskning af identitetspapirer. Han efterlod sig bl.a. fantastiske malerier; den nævnte udstilling kaldtes „Blomsterverden“.

William Morris var en engelsk kunstner, forfatter, socialist og aktivist, stærkt inspireret af John Ruskin. Han var en af grundlæggerne af den britiske formgivningsbevægelse Arts and Crafts. Han er kendt som formgiver af tapeter og stoffer, lyriker og som foregangsmand inden for den engelske socialistbevægelse. På udstillingen var vist flere af hans blomstertapeter udstillet – forbindelsen til Sölvi dermed etableret, og smuk.

Om William Morris mødte Sölvi, véd man ikke, men det kunne være muligt, for han rejste i 1871 og igen i 1873 til Island. Rundt på Snæfellsnes, ned på

sydlandet og op omkring Nordlandet/ Hrítafjörður. Han rejste i selskab med Eiríkur Magnússon, der i årene 1871-1909 var bibliotekar i Cambridge (se note 1). Han underviste Morris i islandsk og stimulerede hans interesse for Island og de islandske sagaer, som de i fællesskab fik oversat til engelsk.

Det er et åbent spørgsmål, om rejserne kan have påvirket Morris' arbejde og teorier om betydningen af kunst og skønhed i samfundet. Hans idéer om det ideelle fællesskab var baseret på en glorificeret opfattelse af middelaldersamfundet, som han tænkte var grundlaget for sagaernes element af historisk stof. Kan man forestille sig, at det faktisk var et islandsk bondesamfund fra det 19. århundrede, der formede eller skærpede Morris' forestillinger om et retskaffent og forbilledligt fællesskab, hvor kultur, kunst og håndværk ikke var en del af mindretallets privilegier, men en del af hverdagen for alle uanset deres status i samfundet.

William Morris skrev udførlige dagbøger fra sine to ture (se note 2), her et eksempel fra et besøg på en bondegård nær Bergthorshvoll den 20. juli 1871: „... the house was of turf of course, with wodden gables facing south, all doors very low, and the passages very dark: the parlour we went

into was a little square room panelled with pine: there was a table in it, one chair, and several chests, more or less painted and ornamented, round the walls: no bed, as was generally the case: from the open door we could see the ladder that led up to the common sleeping and living room called the badstofa, but (in those early days) fear extinguished curiosity, and we sat where we were, drinking our coffee, which was very good: presently

Han rejste i selskab med Eiríkur Magnússon, der i årene 1871-1909 var bibliotekar i Cambridge (se note 1). Han underviste Morris i islandsk og stimulerede hans interesse for Island og de islandske sagaer, som de i fællesskab fik oversat til engelsk.

Magnúson in unloading his gun managed to pull the trigger, and off it went, sending the charge some six inches from the bonder's head through the beam above the door: Magnúson turned as white as a sheet, and I dare say I did too; but nobody was killed, and the bonder laughed uproariously, and so we made the best of it: then we went down to our camp, and set about fire-making, and cooking our dinner, a wild

duck to wit, which Evans shot yesterday: him we cut up and fried with bacon in spite of the rain, which now came on very fast: Magnúson was cook on this occasion, and we dined not ill: dinner over, there was nothing for it but to stop in our tent, but now it was about ten o'clock, so we got on all right: the bonder as his wife came for a talk presently, and we passed the rest of the evening merrily enough; and so to sleep: I in some trepidation ➤

as to how the tents would behave in this their first rain...”

Hans tekst er skrevet efter hjemkomsten, baseret på kort dagbogsform. Han er en god fortæller, nøgtern, noteagtig, og det er tydeligt, at den islandske natur virkelig overraskede og betog ham.

Note 1: som bibliotekar levede Eiríkur Magnússon med udfordringen om plads til flere bøger. Han udviklede derfor en idé om Fremtidsbiblioteket, som ville kunne løse problemet. Han skriver, at „... en Grund på 2-3 Tønder land er tilstrækkelig til at opføre et Bibliotek, beregnet til at vare i tusinde Aar...” og videre at „...Bogforraadet tænkes forøget med 15.000 Bind aarlig...”. Artiklen er forsynet med en

tegning af et sneglehusagtigt anlæg, der ved jævnlig udvidelse ville kunne følge med. (se eventuelt videre i tidsskriftet Ingeniøren, 27.6.1896).

Note 2: i bogen *Questions of Travel: William Morris in Iceland* af Lavinia Greenlaw kan man læse mere, både fra dagbøgerne og i indledende tekst (udgivet af forlaget Nothing Hill Edition, 2011 og senere).



---

## Nye bøger

Brynja Svane er tidligere professor i fransk litteratur ved universitetet i Uppsala. Hun er født i Island og står udover faglitteratur som forfatter til en række romaner, herunder en slægtshistorie fra Vestfjordene i 4 dele, hvoraf bind 3 har titlen „*Frie og lige*” og foregår i tiden efter det store vulkanudbrud i Lakagigar 1783. Den kan også læses som en selvstændig roman. Udgivet på forlaget Amanda books ([www.amandabooks.dk](http://www.amandabooks.dk)).

En netop udkommet børnebog om trolde af sten, vilde vulkaner og epilepsi hedder „*Epilepsitårnet*”. Den er skrevet af Halldór Bjarki Einarsson, der udover sin forfattervirksomhed også er læge på Hjerne- og Rygkirurgi på Aarhus Universitetshospital. Mere information om bogen kan fås hos Caroline Dohrmann, [salg@fadlsforlag.dk](mailto:salg@fadlsforlag.dk)

# Ny god, rigtig god, film?

Af. K. Torben Rasmussen

Der har lige været premiere på filmen *Vanskabte land*, skrevet og instrueret af Hlynur Pálmason. Han er ophavsmand til hhv. *Vinterbrødre* (2017) og *En hvid, hvid dag* (2019), begge formidable film. *Vinterbrødre* fra 2017 ryddede stort set bordet med Robert'er (den danske filmbranches egen pris, dvs. kollegernes pris) og *En hvid, hvid dag* fik priser i Cannes – og begge film mange andre steder. Hlynur er god! Uddannet på Filmskolen i Danmark, sammen med den svenske fotograf Maria von Hausswolff, som altid er fotograf på Hlynurs film.

Den aktuelle film, som jeg desværre endnu ikke har set, handler om den danske præst Lucas, som i slutningen af 1800-årene kommer til Island for at bygge en ny kirke. Informations anmelder Lone Nikolajsen skriver 2.12.2022, at "... det er en klassisk fortælling om en fremmed, der kommer til en fremmedartet vulkanø og skal lære at klare sig, først i den barske natur og så i et lokalmiljø, hvor det langt fra er alle, der kan se, hvad han har at bidrage med...". Lucas vælger at blive sat i land langt væk fra sit kommende sogn og kæmper sig frem over land, elve og ødemark. Lone N.'s anmeldelse slutter sådan: "Rejsen gennem Island udgør kun første del af filmen, hvis anden halvdel udfolder sig i et mere vidtforgrenet mellemmenne-skeligt drama. Lucas bliver indkvarte-

ret hos en velhavende dansk-islandsk familie, hvis overhoved, den danske enkemand Carl er skeptisk over for den i hans øjne verdensfjerne præst. Carls ældste datter, Anna, kan derimod godt se det spændende i Lucas, der i det mindste repræsenterer noget andet end den lillebitte flække, hun længes bort fra.

Ragnar (der rent praktisk skal bygge kirken (red.)) bygger løs på kirken, mens Lucas forholder sig sært afventende og fremmedgjort over for sin rolle i menigheden. Her, hvor historien bliver lidt mere kompleks, bliver filmen mindre og mindre gribende. Det er, som om den er splittet mellem behovet for plotmæssige mellemregninger og trangen til at fortabe sig i stemningsfulde scener. Man når lige at overveje, om ikke filmen kunne have været kortere, før intensiteten indfinder sig igen og kulminerer i en slutning, der, hvad enkelhed og grum skønhed angår, lever op til filmens første del."

NB: i samme avis er der et fint interview med instruktør og fotograf.

Ses vi i biografen?



## Dansk-Islandsk Samfund

Rønnebærvej 82, 2840 Holte

– har bidraget til det gode forhold mellem de to lande siden 1916 ...

Læs de nyeste efterretninger på [www.dansk-islandsk.dk](http://www.dansk-islandsk.dk)

### Bestyrelse:

#### Formand

Dirigent og organist Steen Lindholm  
Rønnebærvej 82  
2840 Holte  
Tlf: 45 41 08 39 / 40 54 17 50 (mobil)  
Mail: [lindholm@post8.tele.dk](mailto:lindholm@post8.tele.dk)

Dyrlæge Birgitte Langvad  
Valbyvej 42  
3200 Helsingø  
Tlf: 20 41 35 59  
Mail: [birgittelangvad@nypost.dk](mailto:birgittelangvad@nypost.dk)  
[www.akupunktur-nucleus.dk](http://www.akupunktur-nucleus.dk)

Oversætter & foredragsholder, cand. mag.  
Kim Lembek  
Sortedam Dossering 63 A, 3. th.  
2100 København Ø  
Tlf: 20 15 61 06  
Mail: [kimlembek@outlook.com](mailto:kimlembek@outlook.com)

Lektor Annette Lassen, Den Arnamagnæ-  
anske Samling, Københavns Universitet  
Tlf: 24 96 08 64  
Mail: [annlass@hum.ku.dk](mailto:annlass@hum.ku.dk)

Forfatter Böðvar Guðmundsson  
Átoften 21  
2990 Nivå  
Tlf: 49 14 22 03  
Mail: [bodvar@post8.tele.dk](mailto:bodvar@post8.tele.dk)

Direktør K. Torben Rasmussen  
Mejlbyvej 670  
8530 Hjørtshøj  
Tlf: 86 12 18 49 / 29 62 80 77 (mobil)  
Mail: [torben@team-island.dk](mailto:torben@team-island.dk)  
[www.team-island.dk](http://www.team-island.dk)

Ambassadør Mette Kjuel Nielsen  
Borgmester Godskesens Plads 1, 3.  
2000 Frederiksberg  
Tlf: 20 11 66 56  
Mail: [metkju@gmail.com](mailto:metkju@gmail.com)

Seniorrådgiver Sigurður Ólafsson  
Tlf: 60 39 06 05  
Mail: [sigola@norden.org](mailto:sigola@norden.org)

### NYT FRA ISLAND

**Udgivet af** Dansk-Islandsk Samfund

**Redaktion:** K. Torben Rasmussen

**Grafisk tilrettelæggelse:** KKArt

**Foto:** Óli Haukur Valtýsson

**Tryk:** GODSBANEN's grafiske værksted, Aarhus

Læserbidrag og idéer modtages med glæde på mail: [torben@team-island.dk](mailto:torben@team-island.dk)

#### Ekspedition og annoncer:

Dansk-Islandsk Samfund, Rønnebærvej 82, 2840 Holte, tlf. 4541 0839

mail: [info@dansk-islandsk.dk](mailto:info@dansk-islandsk.dk) eller til de enkelte medlemmer af bestyrelsen.



Uddrag af forlæg til tapet, af William Morris.  
Fotograf: Else Ploug Isaksen

## Dansk-Islandsk Samfund

– har bidraget til det gode forhold mellem de to lande siden 1916 ...

[www.dansk-islandsk.dk](http://www.dansk-islandsk.dk)